

I. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ РАЙОННОГО ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНОГО УТВОРЕННЯ

Людмила Сергеева

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту

Аннотация

В статье изучаются пути оптимизации организационно-управленческой деятельности в сфере физической культуры и спорта с использованием данных, которые были получены путем анализа работы системы управления районного территориально-административного образования.

Annotation

In the article the ways of optimization of work the organizationally-administrative system are studied in the field of physical culture and sport with use of data that were got by the analysis of work of control system of district administrative education.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Функціональні та організаційні перебудови, що відбуваються у галузі фізичної культури і спорту потребують системного дослідження умов розвитку галузі та ринку послуг сфери фізичної культури і спорту.

Саме вказані перебудови вимагають застосування нових підходів у формуванні організаційно-управлінської діяльності. Ринкові відносини в галузі, що сформувались на теперішній час, спонукають до пошуку нових резервів і форм управління, які б надавали можливість ефективного вирішення проблем сьогодення. Діяльність спортивної галузі знаходиться не тільки у площині міжвиробничих, а й у площині соціально-психологічних та соціально-економічних взаємовідносин [5, 15].

Серед великої кількості робіт, що відображають різні аспекти фізкультурно-спортивної діяльності недостатньо розглядається проблема вдосконалення системи управління. У зв'язку з цим необхідність пошуку резервів вдосконалення системи управління фізкультурно-спортивної діяльності є важливою. Дана проблема є актуальною і потребує детального вивчення.

У працях В.М.Платонова [13, 14], С.Г. Сейранова [16, 17],

С.Д. Неверковича [9], приділяється досить пильна увага управлінню фізичною культурою і спортом.

Ефективність управління має велике значення при формуванні політики як усієї галузі, так і окремих підприємств і організацій. Недоліки, що властиві цим структурам, сприяють формуванню негативних результатів діяльності галузі в цілому. Вивчення і розуміння культури управління в реаліях сьогодення набуває соціально-економічного значення і значною мірою впливає як на реалізацію державних програм розвитку спорту, так і на забезпечення фізкультурно-спортивних потреб населення [2, 3, 4].

М.О. Олійник [10, 11] зазначає, що підхід до організації культури кадрів управління має бути особливим. При цьому слід враховувати структуру і цільову спрямованість фізкультурно-оздоровчої організації. З іншого боку організаційна культура включає знання теорії і методів управління, техніки, технології і організації виробництва, психології спілкування і управління, соціології, діловодства та ін. Вказані чинники відбивають суть і зміст культури управління.

На думку зарубіжних учених Т. Войдела [1], С. Паркінсона [12], Е. Ришковської [18] ділова куль-

тура управлінської діяльності в цілому може забезпечити не лише престиж і високу репутацію підприємства або організації, але і сприяти ефективності виробництва, поліпшенню якості продукції і послуг, що надаються.

Формування моделі управління фізкультурно-спортивною діяльністю повинно враховувати сучасні методи управління, психології спілкування, соціології, діловодства. Зважаючи на те, що виробнича діяльність у галузі займає значне місце, форми управління повинні базуватись на розумінні технологічних моделей, економічних методах планування та сприяти економічному розвитку виробництва. Проблема актуальна тим, що 25 областей України складаються з 468 районів, які є основними первинними територіальними утвореннями держави. Кожен з районів має свої межі, адміністративно-господарські, соціально-культурні структури, систему державних і громадських органів, різних виробничих, освітньо-просвітницьких підсистем, серед яких знаходяться фізична культура і спорт. Проблеми вдосконалення системи управління в районній ланці тотожні до проблем, що виникають в загальнодержавній системі управління.

У зв'язку з цим, маючи за мету підвищення ефективності управління фізичною культурою і спортом, ми вважаємо необхідним досліджувати функції управління, управлінські рішення, структуру управління, організаційну культуру, технології і умови управлінської діяльності, технічні засоби управління, інформаційне забезпечення, принципи і методи управління на прикладі районної ланки системи управління.

Мета дослідження: вивчення шляхів оптимізації організаційно-управлінської діяльності в сфері фізичної культури і спорту в системі управління районного

територіально-адміністративного утворення.

Для досягнення поставленої мети нами використовувались наступні **методи дослідження:** традиційний аналіз літератури, діагностичний аналіз теорії і практики управлінської діяльності.

У ході дослідження проаналізовано звіти, доповіді, довідки районного спорткомітету, інші документи розроблені федераціями та спортивними клубами, анкети-опитування працівників відповідних організацій Харківського району.

Результати дослідження та їх обговорення. Проведені дослідження виявили комплекс проблем, навіть часткове вирішення яких, на наш погляд, дозволить оптимізувати розвиток фізичної культури і спорту на рівні районної ланки управління.

Встановлено, що наявна нормативно-правова база не завжди відповідає вимогам практичної діяльності у сфері фізичної культури і спорту і не може у повній мірі сприяти ефективному управлінню процесами розвитку різних напрямків галузі. Сфера фізичної культури і спорту потребує більш динамічного розвитку законодавчої бази як на державному, так і районному рівнях, оскільки система управління складовими галузі потребує певного узгодження дій.

Нами проведено аналіз послуг, що надаються в районі фізкультурними організаціями різних форм власності. Не викликає заперечення той факт, що зацікавленість населення у послугах, що надаються фахівцями саме цієї галузі зростає. І цей аспект має вносити відповідні корективи у сферу управління. З огляду на вище зазначене, на наш погляд, дуже важливим є також формування контролю і відповідальності з боку держави за процеси, що відбуваються саме в галузі фізичної культури і спорту.

Враховуючи, що за роки незалежності система підпорядкованості у сфері фізкультури і спорту зазнала значних змін, стан системи управління на різних рівнях у масштабі регіонів і країни з погляду організаційного, методичного, функціонального, інформаційного змісту потребує систематичного доопрацювання і внесення змін до системи регуляторних і господарських відносин.

У процесі аналізу документів було виявлено, що багато позицій, пов'язаних з діяльністю органів управління, відбивають проблему організаційного характеру.

Матеріали дослідження показують, що організаційні резерви вдосконалення системи управління фізичного виховання і спорту є як у керівній, так і в керованій підсистемах і саме організаційні резерви знаходимо в діяльності органів управління фізичною культурою і спортом. Так, за способами оптимізації, більшість організаційних резервів пов'язана з упорядкуванням і вдосконаленням різних елементів системи управління. Більш глибокого вивчення потребують процеси колективної діяльності (обговорення проблем і ухвалення колективних рішень) та індивідуальні виконавчо-розпорядчі дії працівників управлінських органів. Резерви виявлені в усіх елементах системи управління, змісті, формах, технології, кадрах управління, у виконанні організаційних, інформаційних процедур, використанні технічних засобів, що за своїм походженням є внутрішніми. Вони, головним чином, пов'язані з технікою виконання управлінських операцій і процедур. Їх реалізація багато в чому залежить від ставлення працівників органів управління до своєї праці, наявності у них спеціальних знань і умінь в галузі організаційно-управлінської діяльності. Тому рішення багатьох проблем

залежить від самих працівників апаратів управліннь.

Кадрова політика у сфері фізичної культури і спорту повинна бути акцентованою на проблемі недостатнього освітнього та професійного рівня працівників галузі. Дослідження виявило, що існує проблема з підготовкою керівного складу, що якісно знижує потенціал розвитку фізкультурного руху району.

Аналіз показує, що 48,6 % респондентів мають вищу освіту, є такі працівники (6,5 %), які не мають спеціальної освіти з фізичного виховання і спорту, хоча працюють у сфері фізкультурного руху. Значна частина працівників – 33,4 % – мають середню спеціальну освіту, проте вони виконують функції, властиві інструкторам і методистам. Цей аспект не може не впливати на реалізацію кадрового питання. Освіта виробляє систему знань, дозволяє оперувати накопиченими знаннями, вирішувати нестандартні проблеми. Вона є універсальним засобом, механізмом рішення багатьох життєвих завдань, формує у особи систему професійних якостей, що відповідають спеціальності і професії. Тому для поліпшення роботи слід підвищувати ступінь оволодіння мистецтвом управління працівниками районного спорткомітету і спортивних клубів, які повинні удосконалювати свою організаційну культуру, культуру праці.

Разом з цим є зовнішні організаційні резерви, які пов'язані, переважно, зі створенням сприятливих для роботи умов (організаційно-педагогічних, соціально-психологічних, матеріально-технічних та інших).

Для більш детального вивчення проблеми нами було проведено опитування серед працівників керівної ланки, щодо їх бачення шляхів вдосконалення системи управління. 69% керівників

вважають необхідним удосконалювати роботу за рахунок поліпшення планування, організації, контролю, обліку і координації. 100% керівників вважають для себе великою проблемою правильне ведення фінансової діяльності, узгодження своєї роботи з діяльністю громадських фізкультурних організацій, з розвитку спорту вищих досягнень, масового спорту, а також організацію і проведення спортивних змагань.

Бесіди, проведені з керівниками комітетів, підтверджують дані опитування про наявні проблеми управлінського характеру. Вони вважають гальмом у своїй роботі недостатнє інформаційне забезпечення за усіма напрямками діяльності через повільний рух інформації, несвоєчасну обробку даних фізкультурними організаціями. Тому керівники і фахівці підрозділів і служб комітету, відділів фізичного виховання і спорту селищ і сіл, спортивних клубів не зовсім правильно розуміють проблеми один одного і, відповідно, шляхи вирішення проблем.

Результати дослідження свідчать, що ефективність організаційно-управлінської діяльності суб'єктів управління фізичною культурою і спортом також залежить від науково-обґрунтованого підходу до їх організації, функціонування і вдосконалення

Висновки. На наш погляд для оптимізації організаційно-управлінської діяльності в сфері фізичної культури і спорту необхідно:

- на рівні держави більш чітко сформулювати політику, що має впроваджуватись у галузі і забезпечити її виконання якісною нормативно-правовою базою;

- детальніше проаналізувати і внести корективи на законодавчому рівні в систему контролю та відповідальності держави, як регулятора процесу, так і організації різної форми власності, як безпосередніх надавачів послуг,

за результати діяльності у сфері фізичної культури і спорту;

- упорядкувати систему взаємодії між суб'єктом і об'єктом управління шляхом створення системи взаємозалежного впливу та відповідальності, при якій буде досягнуто баланс влади і це створить умови для більш відповідального ставлення працівників до своїх обов'язків;

- запровадити науковий підхід до реалізації тих завдань, які стоять перед установами, спортивними клубами, федераціями, що дозволить задіяти зовнішні і внутрішні резерви, створити більш ефективний документообіг та більш зважений і систематизований обсяг звітності;

- приділити більшу увагу рівню підготовки керівного складу державних установ, що здійснюють реалізацію державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Вирішення проблем управління неможливе без підвищення рівня спеціальної освіти та кваліфікації працівників і учасників процесу. Дослідженням виявлено, що це особливо актуально серед керівництва і працівників спортивних клубів та федерацій.

Для ефективної діяльності суб'єктів управління фізичним вихованням і спортом у системі районного територіально-адміністративного утворення дані наукових джерел і результатів наших досліджень говорять про необхідність виконання наступних положень:

- усі функції мають бути закріплені за структурними ланками;

- кожен підрозділ зобов'язаний виконувати тільки властиву йому функцію;

- процес керованості підрозділів і його працівників має бути закріплений нормативно в документальній формі;

- у разі розвитку організації мають бути передбачені їх структурні зміни, що пов'язано з

тактичним і стратегічним передбаченням планування діяльності суб'єктів управління; керівникам слід враховувати можливу дію симптому некерованості організації через відсутність чіткого регламенту;

– з метою стимулювання діяльності працівників апаратів управліннь необхідно проводити моніторинг і виявляти виникаючі проблеми їх професійної діяльності соціально-психологічного характеру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войдел Т. Как улучшить управление организацией: пособие для руководителей: пер. с англ. / Т. Войдел. – М.: Инфра-М; Премьер, 1995. – 202 с.
2. Гульков Ю. Т. Физкультурно-массовая работа по месту жительства / Ю. Т. Гульков, Ю. В. Сысоев // Теория и практика физической культуры. – 1985. – № 11. – С. 33 – 35.
3. Гуськов С. И. Маркетинг физкультурно-оздоровительных услуг / С. И. Гуськов, А. О. Куратов. – М.: ФиС, 1993. – 163 с.
4. Гуськов С. И. Государство и спорт (О государственной политике зарубежных стран в области физического воспитания и спорта) / С. И. Гуськов – М.: МЦНТИ, 1996. – 176 с.
5. Жолдак В. И. Основы менеджмента: учеб. пособ. / В. И. Жолдак. – Малаховка: МОГИФК, 1994. – 284 с.
6. Звіт про виконання завдань розвитку фізичної культури і спорту за 2001 рік Харківського комітету з питань фізичної культури і спорту районної держадміністрації. – Режим доступу: www.rada.com.ua/ukr/catalog/2364.
7. Звіт про виконання завдань розвитку фізичної культури і спорту за 2002 рік Харківського комітету з питань фізичної культури і спорту районної держадміністрації. – Режим доступу: www.rada.com.ua/ukr/catalog/2364.
8. Звіт про виконання завдань розвитку фізичної культури і спорту за 2003 рік Харківського комітету з питань фізичної культури і спорту районної держадміністрації. – Режим доступу: www.rada.com.ua/ukr/catalog/2364.
9. Неверкович С. Д. Психолого-педагогические основы игровых методов подготовки кадров: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / С. Д. Неверкович; ГЦОЛИФК. – М., 1989. – 46 с.
10. Олійник М. О. Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом в Україні: навч. посіб. / М. О. Олійник, А. П. Скрипник. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – Х.: ХадДФК, 1998. – 260 с.
11. Олейник Н. А. Теоретические и методические основы управления физической культурой и спортом в Украине: автореф. дис. ... канд. наук физ. воспитания и спорта / Н. А. Олейник. – Х.: Харьк. гос. ин-т физич. культуры, 2000. – 19 с.
12. Паркинсон С. Н. Искусство управления / С. Н. Паркинсон, Платонов В. Н. Олимпийский спорт / В. Н. Платонов. – Т.1. – К.: Олимпийская лит-ра, 1996. – 450 с.
13. Платонов В. Н. Олимпийский спорт / В. Н. Платонов. – Т. 2. – К.: Олимпийская лит-ра, 1997. – 560 с.
14. Платонов В. Н. Физическая культура и спорт в современном обществе: Проблемы, задачи, перспективы / В. Н. Платонов // Спорт и перестройка: сб. научн. трудов по материалам Всес. научно-практ. конф. Государство, спорт и мир, Москва, 20-22 апреля 1988. – М.: Госкомспорт СССР; ВНИИФК, 1988. – С. 31 – 37.
15. Савицкий П. Ф. Спутник работника физической культуры и спорта / П. Ф. Савицкий. – К.: Наук. думка, 1990. – 349 с.
16. Сейранов С. Г. Введение в менеджмент физической культуры и спорта: учеб.-метод. пособ. / С. Г. Сейранов. – М.: РГАФК, 1995. – 90 с.
17. Сейранов С. Г. Менеджмент: наука или искусство / С. Г. Сейранов // Теория и практика физической культуры, 1993. – № 4. – С. 17 – 20.
18. Рышковская Эва. Совершенствование управления массовыми физкультурными организациями Польской Народной Республики на примере «общества по распространению физической культуры» / Эва Рышковская. – К., 1983. – 204 с.

